

Pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003

(2006/C 210/02)

(Text s významem pro EHP)

ÚVOD

1. V souladu s čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení 1/2003⁽¹⁾ může Komise přijmout rozhodnutí o uložení pokut podnikům a sdružením podniků, které úmyslně nebo neúmyslně porušují ustanovení článku 81 nebo 82 Smlouvy.
2. Komise má při výkonu své pravomoci ukládat tyto pokuty značný prostor pro volné uvážení⁽²⁾ v rámci limitů stanovených v nařízení č. 1/2003. Za prvé musí vzít v úvahu dobu trvání a závažnost protiprávního jednání. Za druhé nesmí uložit pokutu, která by překročila úroveň stanovenou v čl. 23 odst. 2 druhém a třetím pododstavci nařízení č. 1/2003.
3. Dne 14. ledna 1998 Komise vydala pokyny k metodě stanovování pokut, aby zajistila transparentnost a objektivnost svých rozhodnutí⁽³⁾. Po více než osmi letech používání těchto pokynů má Komise dostatečné zkušenosti, které jí umožňují dále rozvinout a rozpracovat přístup k ukládání pokut.
4. Komise obdržela pravomoc ukládat pokuty podnikům nebo sdružením podniků, které úmyslně nebo neúmyslně porušují články 81 nebo 82 Smlouvy, jako jeden z prostředků pro výkon dohledu, kterým ji pověřuje Smlouva. Její poslání nespočívá v pouhém vyšetřování a trestání případů protiprávního jednání, ale skládá se rovněž z povinnosti provádět obecnou politiku uplatňující zásady stanovené ve Smlouvě na oblast hospodářské soutěže a motivovat podniky k jednání podle těchto zásad⁽⁴⁾. Komise proto musí zajistit, aby její činnost odrážela od protiprávního jednání⁽⁵⁾. Z toho vyplývá, že pokud Komise zjistí porušení článků 81 nebo 82 Smlouvy, může být nucena uložit pokutu těm, kdo se takového porušení dopustili. Je na místě stanovit pokuty v takové výši, která má odrazující účinek, a to nejen s cílem potrestat konkrétní podnik (odrazující účinek na konkrétní podnik), ale i s cílem odradit ostatní podniky od zahájení nebo dalšího provádění jednání, které je v rozporu s články 81 a 82 Smlouvy o ES (obecný odrazující účinek).
5. Aby Komise dosáhla těchto cílů, měla by při určování výše pokut vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby, jichž se protiprávní jednání týká. Při určování vhodné výše pokuty by měla hrát významnou úlohu rovněž doba trvání protiprávního jednání. Doba trvání má totiž vždy vliv na potenciální dopad protiprávního jednání na trh. Proto se má za to, že je důležité, aby pokuta odrážela rovněž počet let, během nichž se podnik podílel na protiprávním jednání.
6. Má se za to, že kombinace hodnoty tržeb souvisejících s protiprávním jednáním a doby trvání je vhodnou hodnotou pro vyhodnocení ekonomického významu protiprávního jednání a relativní váhy každého podniku, který se podílel na protiprávním jednání. Jedná se o ukazatele, které poskytnou vhodnou informaci o řádové hodnotě pokuty a nemělo by se s nimi nakládat jako se základem pro automatický nebo aritmetický výpočet.
7. Má se rovněž za to, že je vhodné do pokuty zahrnout zvláštní částku, která nezávisí na délce trvání protiprávního jednání, s cílem odradit podniky od samotného zahájení protiprávních činností.
8. V následujících oddílech jsou rozvedeny zásady, jimiž se Komise bude řídit při stanovování výše pokut udělovaných podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003.

METODA PRO STANOVENÍ POKUT

9. Aniž je dotčen bod 37, Komise použije při stanovování výše pokut, které uloží podnikům nebo sdružením podniků, následující dvoustupňový postup.
10. Komise nejprve určí výši základní pokuty pro každý podnik nebo sdružení podniků (viz oddíl 1 níže).
11. Poté bude moci tuto základní částku upravit směrem nahoru nebo dolů (viz oddíl 2 níže).

1. Základní výše pokuty

12. Základní výše pokuty se stanoví podle hodnoty tržeb za použití níže uvedené metodiky.

⁽¹⁾ Nařízení Rady ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy.

⁽²⁾ Viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2005, *Dansk Rørindustri A/S e.a./Komise*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 172.

⁽³⁾ Pokyny o metodě stanovování pokut udělených podle s čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ES (Úř. věst. C 9, 14.1.1998, s. 3).

⁽⁴⁾ Viz například rozsudek *Dansk Rørindustri A/S e.a./Komise*, uvedeno výše, bod 170.

⁽⁵⁾ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, *Musique Diffusion française e.a./Komise*, 100/80 až 103/80, Sb. rozh. s. 1825, bod 106.

A. Stanovení hodnoty tržeb

13. Při určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby v příslušné zeměpisné oblasti uvnitř EHP, které přímo nebo nepřímo ⁽¹⁾ souvisejí s protiprávním jednáním. Komise pro výpočet obvykle použije tržby podniku během posledního celého hospodářského roku jeho účasti na protiprávním jednáním (dále jen „hodnota tržeb“).
14. Jestliže se protiprávní jednání sdružení podniků týká činností jeho členů, bude hodnota tržeb většinou odpovídat součtu hodnot tržeb jednotlivých členů.
15. Komise určí hodnotu tržeb podniku podle nejlepších údajů, které jsou pro tento podnik k dispozici.
16. Jestliže podnik poskytne neúplné nebo nespolehlivé údaje, může Komise určit hodnotu tržeb tohoto podniku na základě částečných údajů, které obdržela, a/nebo na základě jakýchkoli jiných informací, které považuje za důležité či vhodné.
17. Hodnota tržeb se určí bez DPH a jiných daní, které s nimi přímo souvisejí.
18. Jestliže k protiprávnímu jednání nedocházelo pouze na území Evropského hospodářského prostoru („EHP“) (například v případě kartelů s celosvětovou působností), nemusí příslušné tržby podniku uvnitř EHP přiměřeným způsobem odrážet podíl daného podniku na protiprávním jednání. Může tomu tak být například u celosvětových dohod o rozdělení trhů.

Aby se v takovém případě řádně přihlédlo jak k agregovanému objemu příslušných tržeb v EHP, tak k relativnímu podílu každého podniku na protiprávním jednání, může Komise posoudit celkovou hodnotu tržeb za zboží nebo služby, které souvisely s protiprávním jednáním v dotčené zeměpisné oblasti (rozlehlejší než EHP), určit podíl tržeb každého podniku, který se účastnil protiprávního jednání na trhu, a použít tento podíl na agregovaný objem tržeb těchto podniků uvnitř EHP. Výsledek tohoto výpočtu se bude považovat za hodnotu tržeb pro účely stanovení základní výše pokuty.

B. Stanovení základní výše pokuty

19. Základní výše pokuty bude souviset s určitým podílem tržeb a záviset na stupni závažnosti protiprávního jednání vynásobeným počtem let, během nichž k takovému jednání docházelo.
20. Vyhodnocení závažnosti se provede individuálně pro každý typ protiprávního jednání a přihlédne se přitom ke všem důležitým okolnostem případu.

⁽¹⁾ Jak tomu bude například při horizontálních dohodách o stanovení cen daného výrobku, kde cena takového výrobku bude sloužit jako základ ceny kvalitativně vyšších či nižších výrobků.

21. Podíl tržeb, k němuž se bude přihlížet, se obvykle bude nacházet na stupnici do 30 %.
22. Při rozhodování o tom, zda by se podíl tržeb, k němuž se bude v daném případě přihlížet, mělo nacházet ve spodní nebo horní části této stupnice, vezme Komise v úvahu určitý počet ukazatelů, například povahu protiprávního jednání, kumulovaný podíl všech stran na trhu, zeměpisný rozsah protiprávního jednání, implementování či neimplementování protiprávního jednání.
23. Mezi nejzávažnější omezení hospodářské soutěže patří horizontální dohody ⁽²⁾ o stanovení cen, rozdělení trhů a omezení produkce, které jsou obvykle tajné. Politika hospodářské soutěže je musí přísně trestat. Podíl tržeb, k němuž se u takového protiprávního jednání přihlíží, se proto bude většinou nacházet v horní části stupnice.
24. Aby se řádně přihlédlo k trvání účasti jednotlivých podniků na protiprávním jednání, vynásobí se částka určená podle hodnoty tržeb (viz body 20 až 23) počtem let, během nichž se daný podnik na takovém jednání podílel. Období kratší než šest měsíců se bude počítat jako půl roku, období delší než šest měsíců, ale kratší než jeden rok, se bude počítat jako jeden celý rok.
25. Kromě toho, bez ohledu na dobu účasti podniku na protiprávním jednání, Komise zahrne do základní výše pokuty částku v hodnotě 15 % až 25 % hodnoty tržeb podle definice ve výše uvedeném oddílu A, aby podniky odradila i jen od účasti na horizontálních dohodách o stanovení cen, rozdělení trhů a omezení produkce. Komise může tuto dodatečnou částku použít i v případě jiného protiprávního jednání. Komise při rozhodování o podílu tržeb, z kterého bude v konkrétním případě vycházet, přihlédne k určitému počtu faktorů, zejména k těm, které jsou uvedeny v bodě 22.
26. Jestliže je hodnota tržeb podniků, které se podílely na protiprávním jednání, podobná, avšak není shodná, může Komise každému z těchto podniků uložit tutéž základní pokutu. Při určování základní výše pokuty Komise použije zaokrouhlené údaje.

2. Úpravy základní výše pokuty

27. Při rozhodování o výši pokuty může Komise vzít v úvahu okolnosti vedoucí ke zvýšení nebo snížení základní částky stanovené podle výše uvedeného oddílu 1. Učiní tak po celkové úvaze a přihlédne přitom ke všem důležitým okolnostem.

⁽²⁾ Patří sem dohody, jednání ve shodě a rozhodnutí sdružení podniků ve smyslu článku 81 Smlouvy.

A. Přitěžující okolnosti

28. Komise může zvýšit základní částku pokuty, jestliže zjistí existenci přitěžujících okolností, například:

- jestliže podnik pokračuje ve stejném či podobném protiprávním jednání nebo ho opakuje i poté, co Komise nebo vnitrostátní úřad pro ochranu hospodářské soutěže konstatovaly, že tento podnik porušil ustanovení článku 81 nebo článku 82. Základní výše pokuty bude zvýšena až o 100 % za každé zjištěné protiprávní jednání;
- jestliže podnik odmítá spolupracovat nebo brání provádění šetření;
- jestliže podnik hrál vedoucí úlohu při protiprávním jednání nebo podněcování k němu. Komise bude věnovat zvláštní pozornost veškerým opatřením, která byla přijata s cílem donutit další podniky k účasti na protiprávním jednání a/nebo byla přijata jako odvetná opatření vůči jiným podnikům s cílem donutit k dodržování postupů představujících protiprávní jednání.

B. Polehčující okolnosti

29. Komise může snížit základní částku pokuty, jestliže zjistí existenci polehčujících okolností, například:

- jestliže dotčený podnik poskytne důkaz o tom, že ukončil protiprávní jednání okamžitě po prvním zásahu Komise. Tato okolnost se nepoužije v případě tajných dohod nebo jednání (zejména kartelů);
- jestliže dotčený podnik poskytne důkaz o tom, že protiprávní jednání bylo spácháno z nedbalosti;
- jestliže dotčený podnik poskytne důkaz o tom, že jeho účast na protiprávním jednání je podstatně omezená a v důsledku toho prokáže, že v době, kdy byl stranou protiprávních dohod, se ve skutečnosti vyhýbal jejich provádění a choval se na trhu konkurenčním způsobem; pouhá skutečnost, že se určitý podnik účastnil protiprávního jednání kratší dobu než ostatní podniky, se nebude považovat za polehčující okolnost, neboť je již zohledněna při výpočtu základní výše pokuty;
- jestliže dotčený podnik účinně spolupracuje s Komisí nad rámec oznámení o shovívavosti a zákonem stanovené povinnosti spolupráce;
- jestliže protikonkurenční jednání bylo povoleno nebo doporučováno veřejnými orgány nebo právními předpisy ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Tímto nejsou dotčeny žádná jednání, která mohou být učiněna proti dotčenému členskému státu.

C. Zvláštní zvýšení s odrazujícím účinkem

30. Komise bude věnovat zvláštní pozornost potřebě zajistit, aby pokuty měly dostatečně odrazující účinek; může proto zvýšit pokutu ukládanou podnikům, které mají zvláště vysoký obrát přesahující tržby za zboží a služby, jichž se dané protiprávní jednání týká.
31. Komise vezme rovněž v úvahu nutnost navýšit pokutu tak, aby převýšila nezákonný zisk uskutečněný díky protiprávnímu jednání, jestliže je možné odhadnout tento zisk.

D. Maximální limit stanovený právními předpisy

32. Konečná výše pokuty nesmí v žádném případě u jakéhokoli podniku nebo sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání překročit 10 % celkového obrátu uskutečněného v předchozím hospodářském roku, jak vyplývá z čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003.
33. Pokud protiprávní jednání sdružení souvisí s činností jeho členů, nesmí pokuta přesáhnout 10 % součtu celkového obrátu všech členů působících na trhu dotčeném protiprávním jednáním sdružení.

E. Oznámení o shovívavosti

34. Komise použije pravidla shovívavosti v souladu s podmínkami uvedenými v oznámení použitelném pro danou věc.

F. Platební schopnost

35. Za výjimečných okolností může Komise na žádost přihlédnout k platební neschopnosti podniku, který se nachází ve zvláštní hospodářsko společenské situaci. Ke snížení pokuty z tohoto důvodu nebude Komisi stačit pouhé zjištění, že se daný podnik nachází v nepříznivé nebo ztrátové finanční situaci. Snížení bude povoleno pouze na základě objektivních důkazů prokazujících, že uložení pokuty podle podmínek stanovených v těchto pokynech by nezvratně ohrozilo ekonomickou životaschopnost dotčeného podniku a vedlo by ke ztrátě veškeré hodnoty jeho majetku.

ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY

36. Komise může v některých případech uložit symbolickou pokutu. Uložení takové pokuty musí být v rozhodnutí odůvodněno.

37. Přestože je v těchto pokynech vysvětlena obecná metodika stanovování výše pokut, konkrétní okolnosti dané věci nebo nutnost dosáhnout v dané věci odrazujícího účinku, mohou být důvodem k tomu, aby se Komise odchýlila od této metodiky nebo od limitů stanovených v bodu 21.
38. Tyto pokyny se použijí na všechny věci, ve kterých bylo zasláno sdělení o námitkách po zveřejnění těchto pokynů v Úředním věstníku, bez ohledu na to, zda se pokuta ukládá podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 nebo čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 ⁽¹⁾.
-

⁽¹⁾ Čl. 15 odst. 2 nařízení 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení k provádění článků 85 a 86 (nyní 81 a 82) Smlouvy (Úř. věst. 13, 21.2.1962, s. 204).